



Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of International Social Research
Cilt: 7 Sayı: 33 Volume: 7 Issue: 33
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

**TOPLUMSAL CİNSİYET FARKLILAŞMASI ÜZERİNE SOSYOLOJİK BİR ARAŞTIRMA:
ERKEKLERİN KÜPE TAKMASI ÖRNEĞİ**

**A SOCIOLOGICAL RESEARCH ON THE SOCIAL GENDER DIFFERENTIATION: THE
SAMPLE OF MEN'S WEARING EARRINGS**

Harun TUNÇ*

Öz

Sosyolojik olarak bilinmektedir ki toplum içinde inşa edilen toplumsal cinsiyet, kadın ve erkeğin toplum içindeki statüsü ve bunlara uygun rollerini belirler. Toplumsal cinsiyet rollerinin algılanışı ekonomik, eğitim ve şehirleşme düzeyine göre değişebilmektedir. Bilindiği üzere modernleşmenin daha hızlı olduğu yerlerde geleneksel değerlerin değişmesiyle birlikte toplumsal cinsiyet yargılarının dışına çıkmak çok daha kolay olmaktadır. Nitekim son zamanlarda ülkemiz açısından da bakıldığında toplumsal cinsiyet yargılarının kırılıp karmaşık bir hal aldığı ve buna bağlı olarak üniseks/ortak yaşam tarzlarının giderek arttığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet, Cinsiyet Roller, Cinsiyet Kimliklerinde Farklılaşma, Küpe.

Abstract

It is known sociologically that gender which is constructed in the society, determines the statutes of men and women and their suitable roles. The detection of gender roles may change according to economical, educational and urbanization level. As known it is easier to escape from gender rulings in some places where modernization is faster. In fact, in recent years when we take our country into consideration too, it can be said that gender rulings have been demolished and it has turned in a complex situation and unisex/collective life styles have increased.

Keywords: Gender, Gender Roles, Differences in Social Identity, Earring.

Giriş

Son dönemlerde teknolojinin de gelişmesiyle birlikte değişim ve dönüşüm çok hızlı gelişmektedir. Bunun sonucunda eskiden beri süre gelen geleneksel yaşam tarzları da hızla değişime uğramaktadır. Yaşanan bu değişimlerden cinsiyet rolleri ve kimliklerinin de nasibini aldığı gözden kaçmamaktadır. Bu araştırmada toplumsal cinsiyet rollerinde görülen farklılaşmalarla ilgili belirlemeler yapılmaya çalışılacaktır.

Sosyolojik olarak bilinmektedir ki, toplum içerisinde inşa edilen toplumsal cinsiyet, kadın ve erkeğin toplum içindeki statüsü ve bunlara uygun rollerini de belirler. Bir toplum içinde kadın ve erkeğin, özel veya kamusal alanda konumunun ne olacağı, toplumsal hayatta

* KSÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Mezunlu.

Bu araştırma boyunca desteklerini esirgemeyen ve çok önemli katkılar yapan danışman hocam Prof. Dr. M. Ali KIRMAN'a müteşekkirim.

nasıl temsil edileceğini ve toplumsal hayata ne oranda katılacağı vb. hususları toplumsal cinsiyet rejimi tarafından belirlenmektedir. Dolayısıyla bir toplumda kadın ve erkeklerin toplumsal hayata katılım biçimi, oranı, görünürlüğü ve temsil biçimi önemli oranda o toplumda geçerli olan toplumsal cinsiyet algısından etkilenir. Ancak bu ifade, cinsiyetlere atfedilen kalıp cinsiyet yargılarının her toplumda ve her dönemde aynı olacağı ve/veya bu yargıların dışına çıkılamayacağı anlamına gelmemektedir. Nitekim son zamanlarda ülkemiz açısından bakıldığında toplumsal cinsiyet yargılarının kırılıp karmaşık bir hale geldiği gözden kaçmamaktadır. Bir diğer ifadeyle, modernizmle birlikte sapkın davranışların artması ve toplumsal cinsiyet yargılarının karmaşık bir hal almasıyla üniseks/ortak yaşam tarzlarının giderek arttığı söylenebilir. Söz gelimi son dönemlerde erkeklerin küpe vb. takılar kullanması, geleneksel olarak kızlara atfedilen pembe, mor gibi renklerde giysiler giymeleri, saç uzatmaları, tırnak uzatmaları gibi bir eğilim göze çarpmaktadır. Bir diğer ifadeyle, toplumsal hayat içerisinde bütün cinsiyet rollerini ve kimlikleri düzleştirme noktasında oldukça güçlü bir eğilim sergileyen postmodern dönemde erkeklerin efemine/kadını, kızların maskülen/erkeksi davranışlar içinde oldukları gözden kaçmamaktadır. Bunun bir örneği olarak erkeklerin küpe takması verilebilir.

Toplumsal cinsiyet farklılaşmasının erkeklerin küpeye karşı tutum ve davranışları üzerinden belirlenmeye çalışıldığı bu çalışmada ilk olarak cinsiyet, toplumsal cinsiyet, tutum ve davranış kavramlarının tanımları yapılmış akabinde üniseks yaşam tarzı hakkında bilgi verilmiş ve teorik boyutta son olarak küpenin tarihçesinden bahsedilmiştir. Ampirik verilerin değerlendirildiği bölümde ise, küpe takan erkeklerle yapılan mülakatların, küpe takmayı küpe takan erkeklere yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla yapılan mülakatlar ve son olarak da kendisi küpe taksın veya takmasın kadınların küpeli erkeklere yönelik tutumlarını ölçen mülakatların analizleri yapılmıştır.

Metodoloji

Toplumsal cinsiyet farklılaşmasının erkeklerin küpeye karşı tutum ve davranışları üzerinden belirlenmeye çalışıldığı bu çalışmada kullanılan veriler daha ziyade mülakatlar yoluyla elde edilmiştir. Elde edilen veriler tablolar halinde sunulmuş ve istatistiksel olarak değerlendirmeleri ve analizleri yapılmıştır. Dolayısıyla çalışma, daha ziyade nitel araştırma metodolojisinin ilkelerine uygun olarak gerçekleştirilmiş olmakla birlikte nicel metodolojiye de başvurulmuştur. Zira verilerin önemli bir kısmı özellikle kendileriyle görüşme (mülakat) yapılan kişilerden elde edilmiş olmakla birlikte önemli bir kısmı da görüşülen kişilerin dışında yüz erkek ve yüz kadın olmak üzere toplam iki yüz deneğin erkeklerin küpe takmasına karşı tutumlarını tespit amacıyla hazırlanan mini bir anket formuyla tespit edilmiştir.

Bu çalışma, özgürlükçü ve modern toplumlarda önceden sapkın olarak kabul edilen davranışların zamanla daha çok görünür olacağı ve daha fazla hoşgörülle karşılanacağı, geleneksellikten modernleşmeye doğru hızla evrilen Türk toplumu için de geçerli olduğu kabulünden (assumption) hareketle gerçekleştirilmiştir. Eğitim düzeyinin ve şehirleşme düzeyinin yüksek olduğu aile veya toplumlarda toplumsal değişimin ve sosyalleşme sürecine bağlı olarak Türk toplumunda da, özellikle gençler arasında cinsiyet farklılaşmasına rastlanacağı, bu bağlamda önceden sapkın bir davranış olarak görülen erkeklerin küpe takmasının daha yaygın bir kabul görmeye başladığı, bu kabulde birlikte söz konusu davranışın giderek daha çok kamusal görünürlük kazandığı varsayılmaktadır.

Araştırmada tesadüfi örneklem türüne başvurulmuş ve küpe takan 25 erkek, takmayan 100 erkek, taksın veya takmasın 100 kadınla yarı yapılandırılmış mülakatlar yapılmıştır. Mülakatlar 18-35 yaş aralığında olan kişilerle yapılmıştır. Örneklem grubunu orta öğretimin mezun veya devam etmekte, dört yıllık fakülte eğitimi almış veya devam etmekte olan kişiler oluşturmuştur. Mülakatlar yüz yüze olmakla birlikte çok azı da telefonla yapılmıştır. Çalışmada örneklemin zayıf kaldığı ileri sürülebilirse de, küpe takan erkeklerin toplum genelinde oranı göz önüne alındığında söz konusu iddianın yetersizliği çok çabuk anlaşılacaktır. Bu

araştırmanın, erkeklerin küpe takmasına yönelik yapılan ilk spesifik çalışma olması nedeniyle daha sonra suç ve sapkın davranışlarla ilgili olarak yapılacak sosyolojik çalışmalara da ışık tutacağı düşünülmektedir.

Araştırmada toplumsal cinsiyet farklılaşmasının erkeklerin küpeye karşı tutum ve davranışları üzerinden belirlenmeye çalışıldığı belirtilmişti. Bilindiği gibi davranış, bir kimsenin içinde bulunduğu toplumsal, ekonomik ve kültürel koşullar dolayısıyla geliştirdiği ve onu aynı durumdaki kimselere yaklaştıran davranımların tümüne verilen ad olup dıştan gözlemlenebilme özelliğine sahiptir (Eren ve ark, 1988). Buna karşın tutum ise, bir bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilimdir. Tutumlar, hoşlanma ve hoşlanmamalardır. Durumlar ise nesnelere, kişiler, gruplar ve soyut fikirlerle sosyal politikacılar da dâhil olmak üzere çevrenin tanımlanabilir herhangi bir diğer özelliğine karşı duyulan yakınlık ve iticiliktir (Atkinson, 1995: 721). Tutumlar doğuştan sahip olunamayan öğeler olup, zaman içinde değişme ve gelişme gösterirler. (Kağıtçıbaşı, 1979: 84). Bu yüzden bu araştırmada sosyolojik analize tabi tutulan verilerin 2011 yılı Ekim ve Kasım aylarında elde edildiği hatırlanmalıdır.

Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet Kavramları

Bu araştırmada sıklıkla ifade edilen cinsiyet ve toplumsal cinsiyet kavramlarının öncelikle açıklanması yararlı olacaktır.

Cinsiyet (sex) kavramı, insanların doğuştan getirmiş oldukları fiziksel ve biyolojik bir özellik olarak tanımlanır ve insanları erkek ve kadın şeklinde iki cinse ayırır. Bu durum bir ayırım olmanın ötesinde canlıların üremesini mümkün kılan bir farklılaşma olarak değerlendirilir (bkz. Kirman, 2011: 68).

Cinsiyet ikili bir sınıflandırmaya karşılık gelmektedir, kadın ve erkek. Bebekler doğduğunda sahip oldukları cinsel organa bakılarak ya kadın ya da erkek cinsiyet grubuna kimliklendirilmektedirler. Ancak buna karşı duranlar beş ayrı cinsiyetten söz edilebileceğini vurgulamaktadırlar. Kadın ve erkeğin yanı sıra biyolojik olarak hem kadın hem erkek olanlar, baskın olarak kadın olan ama erkek özellikleri de taşıyanlar, baskın olarak erkek olan ama kadın özellikleri de taşıyanlar (Dökmen, 2006: 6).

Öte yandan biyolojik cinsiyet kavramının yanı sıra bir de toplumsal cinsiyet kavramı vardır ve bu kavram, son yıllarda sosyal bilimsel çalışmalarda çok önemli bir yer tutmaya başlamıştır (bkz. Acker, 1992: 565).

Toplumsal cinsiyet, (gender) kadının ve erkeğin sosyal olarak belirlenen rol ve sorumluluklarını ifade eder. Toplumsal cinsiyet biyolojik farklılıklardan dolayı değil, kadın ve erkek olarak toplumun bizi nasıl gördüğü, nasıl algıladığı, nasıl düşündüğü ve nasıl davranmamızı beklediği ile ilgili tanımlanır. Toplumsal cinsiyet, kadının ve erkeğin toplumsal ve kültürel olarak belirlenen toplumsal rol ve sorumluluklarını ifade etmektedir (Dökmen, 2006: 5). Diğer bir ifade ile toplumsal cinsiyet, kadınlar ve erkeklere ilişkin uygun rollerin tamamen toplumsal olarak üretildiğini ifade eden "kültürel inşalar"a işaret etmenin bir yoludur (Scott, 2007: 11).

İki kavram arasındaki ayırım şu şekilde belirtilebilir: Cinsiyet kavramı, kadın ve erkek olmanın biyolojik ve fizyolojik yönünü; toplumsal cinsiyet terimi ise kadın ve erkeğin biyolojik yapısından ziyade toplumun onlardan beklentilerini ifade etmektedir (Toker, 2010: 9).

Toplumsal cinsiyet (gender) kavramını sosyolojiye sokan Ann Oakley'e göre cinsiyet (sex) biyolojik erkek-kadın ayırımını anlatırken, 'toplumsal cinsiyet' erkeklik ve kadınlık arasındaki buna paralel ve toplumsal bakımdan sınıfsal bölünmeye ve farklılığa gönderme yapmaktadır. İlk defa 1972 yılında kullanılan kavram, kadın ve erkek arasındaki farklılığın biyolojik unsurlar yanında toplumsal ve kültürel olarak oluşturulduğunun, inşa edildiğini ifade eder (bkz. Kirman, 2011: 328-9).

Cinsiyet doğaldır ve biyolojiktir. Cinsiyet değişmez, her yerde aynıdır. Oysa toplumsal cinsiyet beşeridir, yani insan icadıdır. Bir diğer ifadeyle cinsiyet ve cinsellik için fizyolojik ve biyolojik bir temel olmakla birlikte bunları isimlendirme, tanımlama, teşvik etme, bastırma ve biçimleme süreci bütünüyle kültürelidir. (Brym, 1998: 75'den akt. Atay, 2012: 17).

Sosyolojik Açıdan Cinsiyet Roller ve Kimlikleri

Toplumlar insanlardan meydana gelir. İnsanlar da kadın ve erkek olmak üzere iki cinsten oluşur. Doğan her birey cinsiyetinin dışında toplumsal bir cinsiyete sahip olur. Kültürle birlikte toplumsal cinsiyet rollerini öğrenir. Bir diğer ifadeyle her toplumda kadın ve erkeğe farklı roller yüklenmektedir (Demirbilek, 2007: 16). Buna göre cinsel kimlikler, cinsiyet rolleri toplumsal ve kültürel olarak yüklenir. Sözgelimi Türk toplumunda bir erkek çocuk ağladığında "Sus, erkekler ağlamaz, ayıp" denirken, kız çocuğu ağladığı zaman "Ağla ağla açılırsın" denilir. (Kirman, 2011: 328-9).

Brannon (1976), erkeliği dört temel öbekte toplar. Buna göre bir erkekte bulunması gereken özellikler şunlardır:

- a) Tüm kadınsı davranış ve özelliklerden kaçınma
- b) Başarı, statü kazanımı ve ekmeğini kazanma yetkinliği
- c) Güç, güven ve bağımsızlık
- d) Saldırganlık, şiddet ve cesaret (akt. Atay, 2012: 16).

Sosyolojik teori açısından, özellikle de fonksiyonalist açıdan ele alındığında cinsiyet rollerinin toplumsal düzeni sağlamak amacıyla gerçekleştirilmiş bir iş bölümü neticesi ortaya çıktığı söylenebilir. Bir diğer ifadeyle, toplumsal cinsiyet ilişkilerini "herhangi bir toplumda toplumsal cinsiyet farklılaşmasını, toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini ve toplumsal cinsiyet hiyerarşisini ortaya çıkaran tüm kurucu yapılar ve uygulamalar dizisi" olarak tanımlamak mümkündür. (Misra ve King, 2010: 572).

Bununla birlikte çatışmacı perspektif içerisinde gelişmiş olan feminist bakış açısıyla meseleye yaklaşıldığında ise durum oldukça farklı bir boyut kazanır. Şöyle ki, sosyolojide cinsiyet ile ilgili çalışmaların başlangıçta kadın ve cinsiyet rolleri ya da her ikisini içeren incelemelerden meydana geldiği ve bu aşamada cinsiyetin, sosyoloji disiplinini ilgilendiği başlıca konular açısından ikincil bir öneme sahip olduğu bilinmektedir. Günümüzde ise cinsiyet, kültürel yorumların ve sosyal yapının temel bir ögesi olarak teorik bir çerçeveye oturtulmuştur. Bir diğer ifadeyle bu kavram, son yıllarda özellikle feminist hareketlerin bir sonucu olarak sosyal bilimsel çalışmalarda çok önemli bir yer tutmaya başlamıştır (Acker, 1992: 565).

Toplumsal cinsiyet ilişkileri ekonomik, sosyal ve politik pratiğin cinsiyet çevresinde yapılandırılmasıdır (Alkan, 2005: 23). Toplumsal cinsiyet ilişkilerinin temelini bakıldığında, erkeklerin ve kadınların pratikleri arasında saptanan farklılıkların toplumsal olarak kurulduğunu ve biyolojik bir nedenselliğe dayanmadığını görmek mümkündür. Toplumsal cinsiyet ilişkileri öncelikle cinsiyetler arasındaki hiyerarşik bir ilişkiye dayanmaktadır; aslında burada söz konusu olan bir iktidar, egemenlik ilişkisidir. Bütün toplumlarda mevcuttur ve bütün toplumsal alanı yapılandırmaktadır (Hirata vd., 2009: 99-100). Toplumsallaşma sürecinde başat rol oynayan aile, okul, medya gibi kurumların hepsi farklı oranlarda ve biçimlerde toplumsal cinsiyet ilişkilerinin düzenlenmesinde etkin bir rol oynamaktadır (Atauz vd., 1999: 2). Bununla birlikte toplumsal cinsiyet rolleri güçlü toplumsal yapılar halinde var olurlar ve politikaları çeşitli şekillerde biçimlendirirler. Bir diğer ifadeyle devlet politikalarının toplumsal cinsiyete özel sonuçları vardır. (Misra ve King, 2010: 572-3).

Toplumsal cinsiyet ilişkilerinin kendini gösterdiği en temel durumlardan biri olan toplumsal cinsiyete dayalı işbölümü ya da cinsiyete dayalı işbölümü kavramı ise başlangıçta etnologlar tarafından, inceledikleri toplumlarda işlerin erkeklerle kadınlar arasında "tamamlayıcı" biçimde paylaşılmasını dile getirmek için kullanılmıştır; örneğin Claude Levi Strauss bu görev paylaşımını, toplumun aileler biçiminde yapılanmasını açıklayan bir

mekanizma olarak kabul etmiştir. Bu kavram ilk kez kadın antropologlar tarafından birbirini tamamlayan işlerin paylaşımını değil; tersine erkeklerin kadınlar üzerindeki iktidarını ifade eden yeni bir içerikle kullanılmıştır (Hirata vd. 2009:94). Günümüzde ise cinsiyete dayalı işbölümü, toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin nasıl korunduğunu ve yeniden kurulduğunu kavramak için kilit kavram olarak kabul edilmektedir (Bhasin, 2003: 28).

Cinsiyete dayalı işbölümü, kadınların ve erkeklerin ne yapması gerektiği ya da neleri yapabileceği hakkında toplumda yaratılmış olan fikirlere dayanarak kadınlara ve erkeklere farklı roller, sorumluluklar ve görevler yüklenmesini ifade etmektedir. Toplum, kız ve erkek çocuklara, kadınlara ve erkeklere onların kişisel tercihleri ya da yeteneklerine göre değil; toplumsal cinsiyet rollerine göre farklı görev ve sorumluluklar atfedebilmektedir (Bhasin, 2003: 27). Cinsiyete dayalı işbölümü, işbölümünün toplumsal cinsiyet ilişkilerinden kaynaklanan bir biçimidir. Bu biçim tarihsel ve toplumsal olarak değişmektedir. Ayrımcı özellikleri, erkeklerin siyasal, dinsel, askeri işlevler gibi ilave bir yüksek toplumsal değeri olan işlevlere el koyması; kadınların ise yeniden üretim işlerini üstlenmeleri ve üstlendikleri üretim faaliyetlerinin evde yaptıkları işlerin bir uzantısı olmasıdır (Hirata vd., 2009: 95). Ayrıca söz konusu işler ekonomik değer taşımamaktadır. Örneğin, insan yaşamının sürdürülmesi için gerekli olsa da tarım sektöründe kadınların çalışması ekonomik hesaplara yansıtılmamakta; bu nedenle görünmemekte ve ücreti ödenmemektedir (Bhasin, 2003: 27). Dolayısıyla ekonomik açıdan bakıldığında bu işbölümünün bir cinsin yararına veya diğer cinsin sömürüsüne açık olarak yapıldığını söylemek mümkündür (Abadan Unat, 1992: 17).

Cinsiyete dayalı işbölümünün iki düzenleyici ilkesi vardır: Ayrılma ve Hiyerarşi İlkeleri. "Ayrılma İlkesi"ne göre bir erkek işleri, bir de kadın işleri vardır. "Hiyerarşi İlkesi"ne göre ise erkek işleri kadın işlerinden daha "değerli"dir. Bu ilkeler, bilinen bütün toplumlarda geçerlidir; ancak söz konusu ilkeler aynı kalmak şartıyla cinsiyete dayalı işbölümünün biçimleri zaman, mekân ve kültüre göre değişiklik göstermektedir. Tarih ve antropoloji alanında yapılan katkılar bu değişikliği desteklemektedir. Örneğin, bir toplumda ya da bir sanayi dalında kadın işi olarak görülen bir iş; başka toplumlarda ya da sanayi dalında erkek işi olarak görülebilmektedir (Hirata vd., 2009: 95).

Hartman'a (1992) göre cinsiyete dayalı işbölümü basitçe belirli iş tiplerinin farklı toplumsal cinsiyet kategorilerine bölüştürülmesinden ibaret değildir; bu işbölümü erkekleri üst, kadınları tabi konuma yerleştiren bir bölünmedir (Alkan, 2005: 41). Cinsiyete dayalı işbölümü hiyerarşilere ve eşitsizliklere yol açmaktadır; çünkü erkeklerin ve kadınların emekleri eşit ücretlendirilmemekte ve ödüllendirilmemektedir (Bhasin, 2003: 28).

Sonuç olarak cinsiyete dayalı işbölümü, basitçe kadınlar ve erkeklerin farklı işlevlerinin bir bütünü değildir; tersine toplumsal cinsiyet ilişkilerinin nasıl belirlendiğinin gözlenebileceği, bu ilişki içindeki iktidar ve otorite alanlarının kurgulanma ve işleyiş biçimlerinin ortaya çıktığı toplumsal bir pratiğe işaret etmektedir (Atauz vd., 1999: 4). Dolayısıyla cinsiyete dayalı işbölümü ile mücadele etmek, o toplumda kadın ve erkek olmanın gerekleriyle mücadele etmek demektir (Bhasin, 2003: 29).

Toplumsal cinsiyet kavramının tanımında biyolojik farklılıklar değil, kadın ve erkek olarak toplumun bizi nasıl gördüğü ile ilgili değerler, beklentiler, yargılar ve roller bulunmaktadır. Toplumsal cinsiyet, yaşanan zamana, mekâna ve kültüre göre değişiklikler gösteren, farklı cinsiyetlerdeki insanlardan beklenen norm ve değer yargılarıyla bağlantılı olarak sosyal rol ve davranışların yanında fiziksel görünüşle bütünleşen bir kavramdır. Bunlara, içinde bulunduğumuz kültürde aileyle birlikte başlayan uzun bir sürecin sonunda modeller gözleyerek ve öğrenerek sahip oluruz. Yani kadın ya da erkek olmamız doğuştan ve doğaldır. Kadınlık ve erkekliği nasıl yaşayacağımız ise kültür tarafından belirlenir anlayışı hâkimiyet kazanmıştır.

Yalnızca kadın ya da erkek bedenine sahip olmakla, özelliklerimizin rollerimizin ya da kaderimizin ister istemez belirlenmesi söz konusu değildir. Fakat gerçekte neyin doğal ve neyin

sosyal olarak yapılandırılmış olduğunu saptamak oldukça güçtür; Çünkü çocuk doğar doğmaz, toplum ve aileler toplumsal cinsiyetine göre çocuğu yetiştirmeye başlarlar. İki kavram arasındaki temel farklılıkları görelim:

Cinsiyet:	Toplumsal Cinsiyet:
Cinsiyet doğaldır.	Toplumsal cinsiyet sosyo-kültürel, insan icadıdır.
Cinsiyet biyolojiktir.	Toplumsal cinsiyet sosyokültürel, eril ve dişil niteliklere, davranış modellerine, rollere, sorumluluklara vs. işaret eder.
Cinsiyet değişmez, her yerde aynıdır.	Toplumsal cinsiyet değişkendir, zamana, kültüre, hatta aileye göre değişir.
Cinsiyet değiştirilemez.	Toplumsal cinsiyet değiştirilebilir.

(bkz. Bhasin, 2003: 2-3).

Cinsiyet Roller ve Kimliklerinde Farklılaşma: Üniseks Yaşamlar

İnsanlık uzun bir dönemden beri modernleşme adı verilen bir süreci tecrübe etmektedir. Modernleşme sürecinde bireysel özgürlükler alanında önemli mesafeler alınmış olmakla birlikte değerler alanında belirgin bir aşınma görülür olmuştur. Büyük bir değişim ve dönüşüm süreci olduğu kadar aynı zamanda değiştirici ve dönüştürücü bir karaktere de sahip olan modernleşmenin, sosyo-kültürel alanda aidiyet bilincini, şahsiyeti, kültürel değerleri ve mahremiyet sınırlarını etkilediği, hatta dönüştürdüğü bilinmektedir. Bu bağlamda din ve aile kurumlarında gözlenen değişim ve dönüşümler en çarpıcı olanıdır (bkz. Kirman, 2005). Sosyologlar, modern dünyada özel alanın, yani mahremiyetin de büyük bir dönüşüm yaşadığı üzerinde durmaktadırlar (bkz. Giddens, 1996; Kirman, 2005b). Bir diğer ifadeyle, kaçınılmaz olarak farklı ülkelere ve kültürlere mensup bireylerle doğrudan iletişim kurmaya imkân sağlayan medya, internet, popüler kültür gibi bireysel olmayan kaynaklar aracılığı ile küreselleştirici güçlerin neredeyse bütün evlere ve yerelliklere girmesi sonucunda cinsiyet kimlikleri de önemli ölçüde değişime uğramıştır (bkz. Giddens, 2000).

Her geçen gün bilimsel araştırmalar kadın erkek farklılıkları ile yeni bir şey ortaya çıkarırken bir yandan da kadın erkek arasındaki cinsiyet kimlikleri düzleşmekte, farklılıklar adeta yok olmaya doğru evrilmektedir. Bir diğer ifadeyle "Kadınlaşan erkekler ve erkekleşen kadınlar hızla artıyor. Dik başlı, inat, ukala, hep kazanmaya odaklı, dediğim dedik, saldırgan, sert erkeksi kadınlar ve alıngan, kırılğan, korkak, küskün, sorumluluk almaktan korkan, kadınsı erkekler her geçen gün hızla artıyor." (bkz. Maraşlı, 2012). Anlaşılan toplumsal hayat içerisinde bütün cinsiyet rollerini ve kimlikleri düzleştirme noktasında oldukça güçlü bir eğilim sergileyen postmodern dönemde erkeklerin efemine/kadınsı, kızların maskülen/erkeksi davranışlar içinde oldukları gözden kaçmamaktadır.

Son zamanlarda üniseks (unisex) yaşamlar gittikçe yaygınlaşmaktadır. Bir diğer ifadeyle her iki cinse uygun, cins farkı gözetmeyen tutum ve davranışlarda giderek güçlenme eğilimi gözlenmektedir. Son dönemlerde erkeklerin küpe vb. takılar kullanması, geleneksel olarak kızlara atfedilen pembe, mor gibi renklerde giysiler giymeleri, saç modellerinin kadınsılaşması gibi bir eğilim var. Yine aynı şekilde kızlar arasında da kısa saç modelleri, kravat kullanımı, asker postası vb. erkeksi kıyafetlerin kullanımı yaygınlaşmış durumdadır (bkz. Beçene, 2007).

Üniseks yaşamların nedenleri sorgulandığında şunlar söylenebilir: Bir karşı kültür hareketi olarak 1960'lı ve 70'li yıllarda etkili olan hippie hareketi ve gençlere sunduğu yaşam biçimi toplumlarda mevcut cinsel normların etkisizleşmesinde önemli bir rol oynamıştır (bkz. Kirman, 2005). Bu gelişmeler toplumsal cinsiyet sisteminin önemli ölçüde değişmesine yol açmış; eşcinselliğin gelişmesi ve yaygınlaşmasında da etkili olmuştur. Toplumda mevcut düzene bir meydan okuyuş olarak ortaya çıkan bu hareketlerin cinsel özgürlüğü kutsamaları cinsel zevk ve üreme arasında bir ayırım yapılmasına yol açmıştır (Giddens, 2000: 110). Bu

ayrım, özellikle kadın grupları için erkek egemenliğinden kurtulmanın bir aracı olarak görülmüştür.

Üniseks yaşamların temel nedenini iç ve dış etkenler olmak üzere iki başlık altında toplayan bir yazıya göre iç etkenler yalnızlık, aidiyet, ilgi görme, çevreye mesaj verme, kabul görme ihtiyacıdır. Dış etkenlerde ise model yaşantılar, karşıt cinsliğin özendirilmesi, kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması, eğitim sisteminin gerçek yaşamdan kopuk olması, Ailelerdeki boşanma oranlarının yüksek olması ve buna bağlı olarak çocuğun baba ya da anne rolünü görememesi ve bu rollere ilişkin davranışların neler olduğunu öğrenememesi vb. (bkz. Beçene, 2007).

Son yıllarda gittikçe yaygınlaşma eğilimi gösteren üniseks yaşam alanına ait konulardan biri de erkeklerin küpe takmasıdır. Daha önceleri sadece kadınlara özgü olduğu düşünülen küpenin erkekler tarafından takılması sapkın bir davranış olarak değerlendirilirdi. Ancak günümüzde artık yaygınlaşmaya ve kanıksanmaya başlamıştır. Bilindiği gibi bir grup ya da toplumun üyelerinin çoğunluğu tarafından benimsenen normlara veya değerlere uymayan davranış biçimleri olarak tanımlanan (bkz. Kirman, 2011: 273) sapkın davranışlarla ilgili değer yargıları zamanla değişebilme özelliği taşırlar.

Toplumsal Cinsiyet ve Din

Fonksiyonalist perspektiften bakıldığında dinlerin düzen, birlik, bütünlük, uyum vurguları yapmak suretiyle toplumda bir istikrar unsuru olduğu bilinmektedir. Nitekim toplumsal düzenin sağlanmasında dine toplumsal bir kurum olarak büyük önem veren bir kuram olan fonksiyonel din kuramının temel tezi, din ve toplum olaylarının din ve değer sistemi aracılığıyla anlamlandırılmasıdır (bkz. Kirman, 2011: 118). Bu kuram, toplumsal düzenin değer yönünü önemle vurgular. Bu bağlamda doğal olarak değerlerin kuramsal taşıyıcılarına yönelik bu kuramın temsilcileri, dinî kurumların etki ve uyum imkânlarından çok dinin toplumsal sistem, değişme, bütünleşme ve çatışma gibi toplumsal farklılaşmaya katkısı üzerinde dururlar. Bu kuramın teorisyenlerine göre, bir toplumsal sistemin dengesinin korunması ve sürdürülmesinde dinin merkezî ve çok hayati bir fonksiyonu vardır. Kuramın en önemli isimlerinden Parsons'a göre kültürel sistemin bir parçası olan dinî gelenekler, değer ve tutumlar bir toplumsal grup veya organizasyonun asıl formunu belirlemede büyük önem taşırlar. Durkheim'dan esinlenerek toplumun fonksiyonel bütünlüğünün sağlanmasında en yararlı duyguların anlatış ve güçlendirme mekanizması olarak dinsel davranışın çok büyük anlamı olduğunu düşünen Parsons'ın, dini ele alış tarzı, toplum ve dinde meydana gelen değişme ve sapsmaları açıklamada yetersiz olmakla eleştirilmiştir. Zira dinin, sistemi bütünleştirici bir fonksiyonu olduğu görüşünü reddeden olgular vardır. (bkz. Kirman, 2011: 118-9).

Bu bağlamda İslam dinine bakıldığında kılık kıyafet konusunda cinsiyet kimlikleri tanınmakla birlikte çok fazla düzenlemeye gidilmediği görülmektedir. Sözgelimi İslam dininde örnek bir şahsiyet olarak tanımlanan ve Müslümanların da bir rol model olarak algıladığı Hz. Muhammed'in gündelik hayattaki kılık kıyafeti ve tutum ve davranışlarıyla ilgili bilgilerin yer aldığı Şemail kitapları bu konuda çok önemli ve değerli veriler sunmaktadır. Bu kitaplardan İmam Ebu İsa Muhammed et-Tirmizi'nin *Şemâil-i Şerif* adlı iki ciltlik eseri (et-Tirmizi t.y.) üzerinde yapmış olduğumuz incelemeler neticesinde Hz. Peygamber ile ilgili şu bilgilere ulaşılmıştır:

Bera b. A'zib ve Enes b. Malik'ten rivayet olunduğuna göre peygamberimizin "saçlarının kulak yumuşağına indiği" belirtilir (s.50-52). Ümmühani binti Ebi Talip'ten Hz. Muhammed'in saçları için "dört zülüflü ve örülü" olduğu rivayet edilmiştir. (s.51, 54). Yine peygamberimizin saçlarına kına kullandığı rivayetler arasındadır (s.78). Abdullah b. Abbas'tan rivayet olunduğuna göre gözlerine sürme çektiği (s.81) ayrıca aynı eserin 109. sayfasında peygamberimiz için "ucu açık deriden yapılmış" günümüzdeki sandalet tarzı terlik giydiği

ifade edilir. Abdullah b. Ömer ve Enes b. Malik'ten rivayet olunduğuna göre de peygamberimizin gümüş yüzük taktığı; yüzüğü sadece süs için takmadığı; bütün yüzüklerinin mühür işlevi gördüğü ifade edilir (s.114-9).

Hz. Peygamber'in gönderildiği dönemde Hicaz bölgesinde yüzük kullanılmakta, ancak yüzüğün kaşına mühür nakşedilmesi gibi bir uygulama bilinmemekteydi. Böyle bir uygulama Hz. Peygamber tarafından hicretin 7. yılında başlatılmıştır (Paksoy, 2005: 105).

Yine kaynaklarda Hz. Peygamber'in bir süre altın yüzük taktığı, ancak daha sonra gümüş yüzük takmaya devam ettiği (Paksoy 2005:106). yüzüğü sol elinin serçe parmağına taktığı (Paksoy, 2005: 112) bilinmektedir.

Öte yandan yine hadis kitaplarında toplumsal cinsiyetle ilgili genel uyarılar da yer almaktadır. Bu hususta en çok bilinen hadis Abdullah b. Abbas'tan gelen rivayettir. Bu rivayette Hz. Peygamber'in kadınlara benzeyen erkeklere, erkeklere benzeyen kadınlara, bir başka rivayette de kadınlaşan erkeklere, erkekleşen kadınlara uyarıda bulunduğu belirtilir (bkz. Buhari, libas 61, 62; Ebu Davud, libas 28).

Anlaşılan İslam dininde cinsiyet rolleri ve kimlikleri tanınmış, ancak konu kültürel olarak değerlendirildiği için çok fazla ayrıntıya girilerek herhangi bir düzenleme yapılmamıştır. İslam dininde insanların süslenmesi ve güzel görünmesi yasaklanmış değildir. Yasaklanan husus, süs ve güzellik için insan bedenine zarar verilmesi, insan vücudunun doğal yapısının bozulması, insan sağlığına aykırı uygulamalar içerisine girilmesidir. İslam, fıtrata önem veren bir din olarak insanın doğal halini ve doğal yapısını korumaya dönük genel tavsiyelerde ve uyarılarda bulunmuştur.

Kılık kıyafet noktasında toplumsal cinsiyet rolleri konusunda Kur'ân ayetlerinin ve Hz. Peygamber'in sıklıkla üzerinde durduğu konulardan birisi de, Müslümanların fert ve toplum olarak belli bir kimlik kazanmaları, olmuştur. Kılık kıyafet konusundaki uyarılar, çevredeki kültür ve medeniyetlerle, din ve kavimlerle iç içe yaşayan o dönem Müslümanlarına ayrı bir kimlik ve özellik kazandırıp, onların kendi içerisinde bütünleşmelerini sağlamaya yönelik önlemler olmuştur. Nitekim Hz. Peygamberin, Ehl-i kitabın yaşlılarının saçlarını boyamadığından bahisle Müslümanların onlara muhalefet edip saçlarını boyamalarını tavsiye etmesi, yine müşrik ve Mecûsiler'e muhalefet için bıyıklarını kısaltıp sakallarını uzatmalarını emir ve tavsiye etmesi bu amaca yöneliktir. Mesela "Bıyığınızı kısaltınız, sakalınızı uzatınız" (Buharî, Libas, 64), "Bıyıklarınızı kırıpınız, sakalları uzatınız. Mecûsiler'e muhalefet ediniz" (Müslim, Taharet, 16), "Müşriklere muhalefet ediniz, sakalları çoğaltınız, bıyıkları kesiniz" (Müslim, Tahâret, 16), "Bıyığından almayan bizden değildir" gibi hadisler hemen hemen bütün sahih hadis kitaplarında yer almakta olup temelde bu gayeye matuf olduğu düşünülmektedir.

Kılık Kıyafet konusunda sahih hadis kitaplarında yer alan rivayetleri sosyal ortamdan, kültürel arka plandan ve gelenekten ayırarak anlamak mümkün gözükmemektedir. Anlaşılan İslam dininde de cinsiyet rolleri ve kimlikleri tanınmış, ancak konu kültürel olarak değerlendirildiği için çok fazla ayrıntıya girilerek herhangi bir düzenleme yapılmamıştır. İslam dininde insanların süslenmesi ve güzel görünmesi yasaklanmış değildir. Yasaklanan husus, süs ve güzellik için insan bedenine zarar verilmesi, insan vücudunun doğal yapısının bozulması, insan sağlığına aykırı uygulamalar içerisine girilmesidir. İslam, fıtrata önem veren bir din olarak insanın doğal halini ve doğal yapısını korumaya dönük genel tavsiyelerde ve uyarılarda bulunmuştur.

Saç-sakal ve bıyıktan, giyim ve kuşamdan, eğlence ve sanata kadar Müslümanların ayrı bir üslûp ve geleneğinin olması, onlara bu sosyal şahsiyeti kazandırabilecek olumlu unsurlardır. Bu yüzden kılık kıyafetle ilgili bu düzenlemeleri yukarıda söz konusu edilen amacı gerçekleştirmede olumlu katkısı olabilecek kültürel bir unsur olarak değerlendirmek mümkündür. İslâm'ın şekil ve suretten ziyade mâna ve muhtevaya önem verdiği de bilinen bir gerçektir. Nitekim Peygamberin "Allah sizin dış görünüşünüze ve malınıza mülkünüze değil,

kalplerinize ve davranışlarınıza bakar.” (Müslim, Birr, 34) sözünde de bu durum gayet açık ifade edilmiştir.

Küpe ve Tarihçesi

Yaygın bir kanaate göre, süs eşyaları veya aksesuar kullanmanın yalnızca kadınlara özgü olduğu inanılır. Oysa erkeklerin de aksesuarı sevdiği, söz gelimi kol düğmesi, saat, yüzük gibi süs eşyalarını kullandıkları bilinmektedir. Nitekim bir incelemeye göre, kadınlar daha ziyade yatırım ya da süs amaçlı aksesuar ve ziynet eşyaları satın alırken, erkekler kendini ifade etmek, dışarıya yansıtmak ve tarzını ortaya koymak için aksesuar kullandığına işaret edilir (bkz. Köşşekoğlu, 2012: 4).

Erkeklerin kullandığı süs eşyalarından biri de küpedir. Bilindiği gibi, küpe, kulak memelerine takılan süs eşyası demektir. İngilizcede ise ‘earring’ kulağa takılan halkadır. Küpe, kulak memesine açılan bir delikten geçirilen bir halka ya da kancaya bağlı olarak aşağı sarkar. Günümüzde daha çok bir klipsle ya da görünümünü değiştirme güdüsünün evrensel bir özellik gösterdiği anlaşılmaktadır. Alışlagelmiş uygulamanın birbirinin eşi bir çift küpe kullanma yönünde olmasına karşın, bazen tek küpe takıldığı da görülür ki bu tip tek küpe Avrupa’da, özellikle Rönesans ve Barok dönemlerde daha yaygındı (Ana Britannica, 1994: 127).

Küpenin tarihi çok eski dönemlere kadar uzanmaktadır. Mevcut bilgilere göre küpeler eskiden beri Mısır’da, Etruria’da, Yunanistan’da süs eşyası olarak kullanılmıştır. Romalı kadınların taktığı küpeler, öylesine pahalı mücevherlerdi ki Seneca, bazı kadınların kulaklarında iki üç miraslık servet taşıdığını ileri sürdü. Cumhuriyet döneminde erkekler küpe takmayı küçümsediler, imparatorluk zamanında ise Alexander Severus erkeklerin küpe takmasını yasakladı. Ortaçağda küpelere biçimlerinden ötürü daha çok kulak halkası adı verilirdi. Erkekler de küpe takardı. Daha sonraları kadınlar iki erkekler ise bir kulaklarında, genellikle sol kulakta küpe taşımaya başladılar. Napolyon’un askerlerinin de çoğu küpe takardı (Meydan Larousse, t.y.: 138).

İlkel topluluklarda kulak memelerine takılan süsler, bugünkü küpelerin ilk örneklerini oluşturur. Japonya’daki Aynular paçavradan yapılmış küpeler kullanırdı. Yeni Dünya’da Mayalar ince yeşim taşı, taş, kemik, istiridyeye, ağaç ve metalden değişik büyüklükte küpeler yapıyorlardı. Öteki ilginç küpe örnekleri arasında Borneo’daki Beravaların kullandığı 9.5 cm çaplı küpeler ve Masailerin ağırlığı 1.3 kg.’yi bulan 11.4 cm çaplı taş küpeleri sayılabilir (Ana Britannica, 1994: 127).

Geçmişte Doğuda her iki cins tarafından kullanılan küpe, Batıda, ayrıca Filistin ve Mısır’da kural olarak kadınlara özgü bir takı sayılırdı. Klasik edebiyatta erkeğin küpe takmasından çoğunlukla Doğuya, daha doğrusu Ortadoğu’ya özgü bir alışkanlık olarak söz edilir. Avrupa’da peruk, saç biçimi ya da başlığın kulağı örttüğü 17. yüzyıl sonraları ve 18. yüzyılda küpe yaygınlığını yitirmişti. Avrupa ve Amerika kıtasında 19. yüzyıl boyunca pek moda olmayan küpe, 20. yüzyılda, özellikle klips ayrıntısının geliştirilmesiyle birlikte yeniden gözde bir süs eşyası durumuna geldi (Ana Britannica, 1994: 127). Öte yandan özellikle son yıllarda basitleştirilmiş, ağırsız kulak delme yöntemlerinin delik kulaklara takılan küpelerin yeniden yaygınlaşmasını sağladığı belirtilmektedir.

Küpe takma konusunda Türk tarihine bakıldığında Yavuz Sultan Selim’in adının öne çıktığı görülmektedir. Yavuz’un küpe takıp takmadığı da tarihçiler arasında tartışılmıştır. Tarihçi Erhan Afyoncu konu ile ilgili Sasani hükümdarı Şah İsmail’in tarih vesikalarında Yavuz Sultan Selim olarak gösterilmek istendiğini ifade ediyor. Afyoncu, bu yanlışlığın sebebinin uzun yıllar Yavuz’a ait olduğu ileri sürülen küpeli resimden kaynaklandığını söyler ve konuyla ilgili şu değerlendirmelerde bulunur:

“Yavuz Sultan Selim denince aklımıza hep kulağı küpeli, palabıyıklı bir resim gelir. Bu resim tarih ders kitaplarında kullanıldığı için herkes Yavuz’u böyle tanır. Hatta kulağındaki küpenin sebebinin üzerine birçok hikâye uydurulmuştur. Yavuz Sultan Selim kılık değiştirerek

Tebriz'e gidip, Şah İsmail'i satranç da yenince şah Şehzade Selim'e yenilginin hırsıyla bir tokat atmış, Yavuz da bu tokat kulağıma küpe olsun diye bu küpeyi takmış. Bir diğer rivayete göre de Yavuz Sultan Selim İslamiyet'in kutsal topraklarına hâkim olunca Hâdimü'l-Haremeyn, yani Haremeyn'in hizmetkârı olduğunu göstermek için küpe takmıştır. Yavuz Sultan Selim'e ait olduğu iddia edilen küpeli resim 18. yüzyıla ait bir Avrupalı ressam tarafından yapılmıştır ve Sultan Selim'le uzaktan yakından ilgisi yoktur. Yavuz'u gösteren 16. yüzyıla ait ve daha sonraki dönemlerde çizilmiş minyatürlerde sultanın kulağında küpe olmadığı gibi, portresi de çok farklıdır." (Afyoncu, 2008).

Bu değerlendirmeye gazeteci yazarlardan İskender Pala (2007), Batuhan Özkardeşler (2008), Murat Bardakçı (2010) ve A. Turan Alkan (2012) da katılır.

Pala'ya göre, küpe takmak gibi bir hafifliği, azametiyle öne çıkan Osmanlı sultanına, hele de Yavuz gibi celalli bir adama yakıştırmak yanlıştır. O zaman da akıllara bir soru takılır: Kimdir bu küpeli, taçlı adam? Söyleyelim Yavuz'un "Paymal eyleyelim kişverini sürhserin" diye üzerine yürüdüğü Sürhser (Kızılbaş) Şah İsmail'indir ve başındaki kızıl börk ile taç da Kızılbaşlığın simgesidir (Pala, 2007).

Murat Bardakçı da "Yavuz Sultan Selim'in sandığımız bu resim kimin?" başlıklı köşe yazısında şunları ifade etmiştir: Yavuz Selim bahsinin geçtiği hemen her kitapta, hükümdarın mutlaka kulağı küpeli bir tablosunun fotoğrafı da yer alır. Ama bu tablo aslında Yavuz'a değil, İran Şahu İsmail'e aittir. Küpe, Şah İsmail'in Şiiliğinin yanı sıra Hayderî-Kalenderî derviş olmasıyla sembolüdür ve Hayderîler bu küpeye "mengûş" derler. (Bardakçı, 2010).

Yine Feridun M. Emecan Yitik Hazine yayınları tarafından yayınlanan 448 sayfalık kapsamlı bir biyografi çalışmasında bu meseleyle ilgili küpe efsanesinin asılsızlığı bir kere daha ortaya koyduktan sonra kitabının son kısmında Selim-i Evvel'e isnat edilen bütün resim ve minyatürleri, üstelik renkli olarak neşretti. İlk 22'si Şükri Bitlisi'nin 1530 yılında Kanuni'ye takdim ettiği Selimnâme'den, sonraki altı adedi Seyyid Lokman'dan ve son dördü muhtelif tarihlerde yapılmış portrelerinden oluşan bu 32 resmin hiçbirinde Selim Han'ın küpe taktığına dair en küçük bir iz olmadığına dair ifadeler yer almıştır (Alkan, 2012).

Hiç kuşkusuz Yavuz Sultan Selim küpe takıp takmaması tarih boyunca pek çok toplumda farklı amaçlar doğrultusunda erkeklerin küpe taktığı gerçeğini değiştirmeyecektir. Küpenin tarihi ile ilgili yapılan bu kısa açıklamalardan hareketle şu sonuca varılabilir:

İlk çağlardan beri süs veya başka amaçlarla küpenin hem erkekler hem kadınlar tarafından takıldığı görülmektedir. Küpe farklı dönemlerde farklı fonksiyonlar göstermiş ve değişik madde ve madenlerden değişik tarzlarda küpeler yapılmıştır. Günümüzde de yine süs vb. amaçlarla hem kız hem erkekler küpe takmaktadır. Çoğunlukla kızlarda her iki kulağa erkeklerde tek kulağa takılmaktadır. Erkeklerde sağ veya sol kulağa küpe takmaya farklı anlamlar da yüklenmiştir.

Bulgular ve Yorumlar

Araştırma esnasında yapılan görüşmeler ve anket uygulaması neticesi elde edilen veriler tablolar halinde verilmiş ve sosyolojik bir bakış açısıyla değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bunu yaparken de zaman zaman bu konuyla ilgili olarak yapılmış bilimsel çalışmalarını verileriyle de karşılaştırmalar yapılmıştır.

Deneklerin Kişisel Özellikleri

Bu başlık altında küpe takan/küpeli erkeklerin eğitim, yerleşim yeri ve ekonomik durumları ile küpe takma süreleri hakkında bilgiler yer almaktadır.

Eğitim Durumu

Tablo 1'de küpe takan/küpeli erkeklerin eğitim durumlarına yer verilmiştir. Buna göre küpe takan erkeklerin büyük bir çoğunluğu (% 72) üniversite eğitimi görmüş veya lisans üstü çalışması yapmış kişilerden oluşmaktadır. Lise mezunları ise % 28 oranındadır.

Tablo 1: Küpeli Erkekler Eğitim Durumuna Göre Dağılım

	n	%
İlköğretim	-	-
Lise	7	28
Yüksek �ğrenim	15	60
Lisansüstü	3	12
Toplam	25	100.0

Eğitim düzeyine göre dağılıma bakıldığında yükseköğrenim ağırlıkta olması eğitimin önemli bir değişim ve sosyalleşme aracı olduğunu göstermektedir. Bilindiği gibi eğitim, g cl  bir sosyalleştirici ajandır. Nitekim yapılan sosyolojik araştırmalar insanların kimliklerini eğitim yoluyla edindikleri gibi aynı yolla koruduklarına dair bulgular ortaya koymaktadır. Yine seküler tutum ve davranışların  niversite mezunu olan kesimde daha fazla g r ld ği tespit edilmiştir (bkz. Kirman, 2005: 96).

Yerleşim Yeri Durumu

Tablo 2’de küpe takan/küpeli erkeklerin yerleşim yerine göre durumlarına yer verilmiştir. Buna göre küpe takan erkelerin büyük bir çoğunluğu (% 84) büyükşehirlerde ve illerde yaşamaktadır. İlçede yaşayanlar ise % 16 düzeyindedir.

Tablo 2: Küpeli Erkekler Yerleşim Yerine Göre Dağılım

	n	%
Köy-Kasaba	-	-
İlçe	4	16
İl	9	36
Büyükşehir	12	48
Toplam	25	100.0

Sosyolojik olan bilinen en temel bilgiler arasında yer alan, kentte kırsal kesime oranla insan davranışlarında toplumsal değişmenin daha kolay ve sosyalleşme sürecinin daha hızlı olduğu gerçeğini (bkz.  elik, 2002) burada bir kez daha görmekteyiz.

Bilindiği gibi şehirleşme şehrin değerlerinin benimsenmesi sürecini de ifade ettiği için, çoğu zaman bir modernlik göstergesi şeklinde değerlendirilir. Türkiye’de de şehirleşme 80’li yıllardan itibaren büyük bir ivme kazanmış ve kır-kent nüfusunun birbirine oranı sürekli kent lehine değişmiştir (Kirman, 2011: 308).

Ekonomik Durum

Tablo 3’te küpe takan/küpeli erkeklerin ekonomik durumlarına yer verilmiştir. Buna göre küpe takan erkeklerin yarından fazlası (% 52) sosyo-ekonomik açıdan üst gruba d hildir. Orta kesim % 16, üst-orta % 32 oranındadır.

Tablo 3: Ekonomik Duruma Göre Dağılımı

	n	%
Alt	-	-
Orta	4	16
Üst-Orta	8	32
Üst	13	52
Toplam	25	100.0

Zenginlikle birlikte geleneksel değer yargılarının daha hızlı değişebildiği bilinmektedir. Yine modernleşmeyle birlikte değişimin daha kolay kabul g rd ği bir kez daha görülmüştür.

Küpe Takma Süresi

Deneklere “Ne zamandan beri küpe takıyorsun?” sorusu sorulmuş, alınan cevaplar Tablo 4’te gösterilmiştir. Buna göre küpe takan erkelerin büyük çoğunluğu on yıldan daha kısa s reden beri küpe taktıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 4: Küpe Takma Süresi

	n	%
10 yıl ve üstü	2	8
8-10 yıl	3	12
6-8 yıl	6	24
4-6 yıl	7	28
1-4 yıl	7	28
Toplam	25	100.0

Bu verilerden anlaşıldığı kadarıyla günümüze yaklaştıkça küpe takan erkeklerin sayısında artışın olması hızlı bir değişimin olduğu ülkemizde de toplumsal cinsiyet rollerinin aynı yerinde kalmayıp değiştiği üniseks yaşam durumlarının arttığı örneklerinden biri daha görülmüştür.

Küpe Takmaya Karşı Tutumlar

Erkeklerin Tutumları

Erkeklerin küpe takmaya karşı tutumlarını ölçmek amacıyla iki ayrı soru sorulmuştur. İlki, "Erkekler küpe yakışır mı?" sorusu olup, bu soruya alınan cevaplar Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5: Erkekler Küpenin Yakışmasıyla ilgili Tutum ve Davranışları

	n	%
Evet, yakışır	26	26
Hayır, yakışmaz	61	61
Bir fikrim yok	12	12
Toplam	100	100.0

Erkekler küpe takabilir mi? sorusuna verilen cevaplar ise Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6: Erkeklerin Küpe Takmasına Karşı Tutum ve Davranışları

	n	%
İsteyen takabilir	58	58
Takmamalı	42	42
Toplam	100	100.0

Tablo 6'ya göre, erkeklerin "Erkekler küpe takabilir mi" sorusuna %58 "isteyen takabilir" cevap vermesi ancak "Erkekler küpe yakışır mı" sorusuna %61 "hayır yakışmaz" (Tablo 5) cevap vermeleri erkeklerin küpe takan erkekler karşı olumsuz tutum içinde oldukları ancak olumlu yönde tutum sergilediklerini göstermiştir. İnsanların tutumlarını tam olarak aynen ifade etmedikleri gerçeğini göstermiştir.

Kadınların Tutumları

Kadınlara genel olarak erkelerin küpe takıp takmayacakları sorusu sorulmuş ve alınan cevaplar Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7: Kadınların, Erkeklerin Küpe Takmasına Karşı Tutumları

	N	%
Evet, takabilir	58	58
Hayır, takmamalı	30	30
Erkek için gereksiz bir şey	12	12
Toplam	100	100.0

Kadınlara kendi partnerlerinin küpe takıp takmayacakları sorusu sorulmuş ve alınan cevaplar Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8: Kadınların, Partnerlerinin Küpe Takmasına Karşı Tutumları

	N	%
Partnerim takabilir.	48	48
Partnerim takamaz.	52	52

Toplam	100	100.0
--------	-----	-------

Tablo 7’de de görüldüğü gibi, kadınların “Erkekler küpe takabilir mi” sorusuna %58 evet takabilir cevabı verilmiştir. Ancak “Partnerinizde bu durumu nasıl karşılırsınız” sorusuna %52 (Tablo 8) “Partnerim takamaz” cevabını vermeleri tutumlarının davranışa dönüşmesi konusunda zayıf kaldığını göstermiştir.

Verilere bakıldığında her ne kadar erkeklerin küpe takmasına karşı olanların oranı daha yüksek çıksa da takmasına olumlu bakanlarla arasındaki oranın çok yüksek olmaması modernleşmeye doğru hızla ilerleyen Türk toplumunda önceden sapkın olarak görülen davranışların şimdilerde daha kabul gördüğü varsayımımızı doğrulamıştır.

Yine Boğaziçi Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü öğretim üyesi Doç.Dr. Hakan Yılmaz başkanlığında yapılan bir araştırmada “küpe takan erkek” sorusu da sorulmuş. Araştırmaya katılanların yüzde 56’sı, yani yarısından çoğu, “Küpe takan erkek beni rahatsız eder” demiştir. (bkz. Özkök, 2006).

Araştırmanın 2006 yılında olması adı geçen Üniversitenin genel ve özel şartlarının düşünülmesiyle birlikte cevabın çok fazla yüksek bir rakamda olmaması dikkat çekmiştir.

Partnerin Tutumları

“Partneriniz küpe takmanıza nasıl bakıyor?” sorusuna verilen cevaplar Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9: Partnerin Küpe Takmaya Bakışı

	N	%
Küpeyi bana yakıştırıyor.	6	24
Küpeyi bana hiç yakıştırmıyor, problem yaşıyoruz	4	16
Küpesine göre değişir.	11	44
Partnerim yok.	4	16
Toplam	25	100.0

Buna göre, küpe takan erkeklerde partnerlerinin bu durumu hoşgörüle karşıladıkları ancak küpesine göre değiştiği tespit edilmiştir. Deneklerin pek çoğunun partnerlerinin küçük küpelerin kendisine yakıştırdıklarını ancak halkalı büyük küpelerin yakıştırmadıklarını ifade etmişlerdir.

Anne-Babaların Tutumları

Gençlerin küpe takmasına karşı anne-babaların ilk tepkisinin ne olduğu ile ilgili veriler Tablo 10’da yer almaktadır. Buna göre, en sert tepkiyi babaların gösterdiği; annelerin babalara göre daha hoşgörüle baktığı; bunun da anne şefkati gibi duygusal bir durumdan kaynaklandığını; babanın sert tepkisine karşılık annenin koruma kollama tavrı gösterdiği anlaşılmaktadır.

Tablo 10: Küpe Takmaya Anne-Babaların Tepkileri

	n	%
Anne baba ikisi de şiddetli olumsuz tepki gösterdi	3	12
Anne nötr davranmış baba şiddetli tepki gösterdi	12	48
Baba nötr davranmış anne şiddetli tepki gösterdi	5	20
Anne de baba da nötr davrandı	5	20
Toplam	25	100.0

Yapılan mülakatlarda anne babanın ekonomik durum ve eğitim düzeyi yüksek olan ailelerde anne babaların daha nötr davrandığı ancak tersi durumdaki ailelerde başta baba olmak üzere daha sert tepkilerin gösterildiği söylenen ifadelerden anlaşılmıştır. Nitekim anne babasının eğitim düzeyi ortaokul ve lise düzeyinde ekonomik durumu orta seviyede bir ailenin çocuğu olan deneklerimizden bir tanesi bu soruya “babam beni küpeli gördüğü ilk gece pijamalarım evden kovdu, o geceyi dışarıda geçirdim. Daha sonra giderek sindirmeye başladı.” cevabını vermiştir.

İlk etapta bazı olumsuzlukların yaşanmasıyla birlikte giderek ailelerin de bu durumu hoşgörüyü karşılayıp kabul ettiği verilen ifadeler arasından tespit edilmiştir.

Toplumsal Tepki

Küpenizle herhangi bir toplu ibadete (Cuma namazı gibi) katıldınız mı katıldıysanız herhangi bir problem yaşadınız mı? sorusuna verilen cevaplar Tablo 11’de yer almaktadır.

Tablo 11: Toplumsal Tepki İle Karşılaşma Durumu

	N	%
Katıldım ve problem yaşamadım	8	32
Küpemi çıkarıp katıldım/katılıyorum	10	40
Katıldım problem yaşadım	6	24
Katılmadım	1	4
Toplam	25	100.0

Tablo 11’de yer alan verilere göre deneklerin yarısından fazlasının küpesini çıkararak toplu bir ibadete katıldıkları, dörtte birinin de küpeyle katıldıklarında problem yaşadıkları tespit edilmiştir. Denekler, küpeleriyle toplu bir ibadete yaftalanma korkusuyla katılmaya çekindiklerini ifade etmişlerdir. Bu durum da toplum geneli olarak inançla şekil-şemali karşı karşıya getirip şekle göre kişinin inancını ve amelini değerlendirdiğimiz gerçeğini bir kez daha ortaya koymuştur. Problem yaşayanların ise herhangi bir fiziksel şiddete maruz kalmadıklarını ancak antipatik bir tavırla ve dalga geçer bir görüntüyle baktıklarını ifade etmişlerdir.

Sebepler ve Gerekçeler

Küpe Takma Sebepleri

“Niçin Küpe Takıyorsun” sorusuna deneklerin verdiği cevaplar Tablo 12’de gösterilmiştir. Buna göre deneklerin neredeyse yarısı farklı olmak için küpe taktıklarını bunun yanı sıra daha genç erkekler karşı cinse ilgi uyandırmak amacıyla taktıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 12: Küpe Takma Sebepleri

	N	%
Özenti sonucu	2	8
Karşı cinse daha çekici görünmek için	7	28
Farklı olmak için	12	48
Herhangi bir sebebi yok	4	16
Toplam	25	100.0

Son dönemlerde gençlerde geleneksel çizginin dışında davranış göstermenin sapkın olarak ifade edilebilecek davranışların daha çok ilgi ve dikkat çektiği düşünülebilir.

Küpe Takmaya Karşı Çıkma Gerekçeleri

Tablo 13’te küpenize karşı çıkanların gerekçeleri yer almaktadır.

Tablo 13: Küpeye Karşı Çıkış Gerekçeleri

	n	%
Kültürel açıdan	12	48
Dinî açıdan	5	20
Hem kültürel hem dinî açıdan	8	32
Toplam	25	100.0

Küpenize karşı çıkanlar genellikle kültürel açıdan mı dinî açıdan mı karşı çıkıyorlar? Sorusunun cevabı sosyolojik açıdan, özellikle din sosyolojisi açısından oldukça önemlidir. Araştırma neticesinde elde edilen bulgulara göre, erkeklerin küpe takmasına büyük oranda kültürel açıdan karşı çıkılmış dinî açıdan karşı çıkanların da bu fikrini herhangi dinî bir delile dayandırmadan gelişigüzel dine aykırı olduğunu söyledikleri verilen ifadeler arasında tespit edilmiştir. Bunun da kültüre ters olan bir durumun dine de ters olabileceğinin düşünülmesinden kaynaklandığı kanısındayız.

Bu bağlamda her ne kadar son dönemlerde bazı İslam hukukçuları, fıkıhçılar erkeklerin küpe takmasını “Kadınlardan erkeklere benzeyenlerle; erkeklerden kadınlara benzeyenler bizden değildir.” (Buhârî, libas, 61) hadisinden hareketle dine uygun bir davranış bulmamışlarsa da net bir delilin olmayışı onları da kültürel pencereden yorumlamaya ve bireylerin toplumun genel çerçevesinde kalmasını öğütlemeye yönlendirmiştir. Nitekim Süleyman Ateş bu konuda şunları ifade etmiştir: “Erkeğin küpe takıp takmaması tamamen örf, geleneğe bağlı şeylerdir. Bunlar zamanla değişebilir ve dinin temel yükümlülüklerine aykırı olanlar dışında örf ve gelenekler de geçerlidir. Peygamberimizin saçları uzundu, hatta onları örerdi. Oysa şimdi saç uzatan erkeklere kadın gözüyle bakanlar var. Erkeğin saç uzatması dine aykırı değil ama insanlar alışmadıkları şeyleri dışlıyor. İşte küpe sorunu da böyle. Kur’ân cennette erkeklerin ipek giysiler giyeceklerini, altın bilezikler, küpeler takacaklarını özendirir biçimde anlatır. Demek ki bu süs eşyasını kullanmakta dini bir sakınca yok. Siz çocuğu kırmadan toplumun genel kabulü içinde kalmasını öğütlersiniz. Ancak zorlamınıza da gerek yok. Onu dinimizin güzel emirlerini uygulamaya yöneltin.” (Ateş, 2008).

Kültürel olarak karşı çıkanların ise daha alt seviyede eğitim ve ekonomik duruma sahip oldukları ve daha küçük yerde yaşadıkları tespit edilmiştir. Nitekim yapılan görüşmelerde denekler, çevrelerindeki kimselerin kendilerine “Erkek değil misin niye küpe takıyorsun?”, “Kız mısın sen?” gibi ifadeler kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Öte yandan İnternet ortamında konuyla ilgili yapılan araştırmalar sonucu, sosyal paylaşım sayfalarında veya bloglarda “Küpeliler erkekler bacımızdır/ablamızdır.” “Küpe takıp anana benzeyeceğine, bıyık bırak babana benze.” gibi söylemlerin olduğu bunun da meseleye genellikle kültürel toplumsal cinsiyet rolleri açısından bakıldığı tespit edilmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Doğan her birey cinsiyetinin dışında toplumsal bir cinsiyete sahip olur. Kültürle birlikte toplumsal cinsiyet rollerini öğrenir. Toplumsal cinsiyet rollerinin algılanışı ekonomik, eğitim ve şehirleşme düzeyine göre değişebilmektedir. Nitekim bu saydıklarımızdan hareketle modernleşmenin daha hızlı olduğu yerlerde geleneksel değerlerin değişmesiyle birlikte toplumsal cinsiyet yargılarının dışına çıkmak çok daha kolay olmaktadır.

Bir zamanlar toplumda kabul edilmesi mümkün olmayan davranışlar modernleşen ülkemizde şimdilerde daha fazla kabul görmekte ve bu süreçte kültürel değişim hızla gerçekleşmektedir. Bu çalışmada da hızla modernleşen Türk toplumunda erkeklerin küpe takma gibi daha önceden sapkın olarak nitelenen bir davranışa karşın bireylerin tutum ve davranışları ölçülmeye çalışılmıştır.

Küpe takan erkeklerin oluşturduğu deneklerimizin % 72’si ortaöğretim ve üstü, % 28’nin ortaöğretim eğitim seviyesine sahip oldukları tespit edilmiştir.

Bu verilerle birlikte daha alt kademe eğitim seviyesinde olup da küpe takan denek bulunmayışı da Kirman’ın deyimiyile insanların birtakım değerlerini ve kimliklerini eğitim yoluyla edindiklerini ve bu yolla koruduklarını, yine eğitimin önemli bir değişim aracı olduğu gerçeğini göstermektedir.

Küpeliler erkek deneklerimizin çoğunluğunun (% 85) şehir ve büyükşehirde yaşayıp orta-üst ve üst ekonomik duruma sahip olmaları da şehirleşme ve zenginliğin bir modernlik göstergesi olduğunu ve bu modernlikle birlikte değişimin daha kolay kabul gördüğü düşüncesini doğrulamıştır.

Söz konusu deneklerin küpe takma sürelerine bakıldığında günümüze yaklaştıkça küpeliler erkeklerin sayısının arttığı nitekim son altı yılda bu oranın % 56’ya vardığı görülmüştür. Bunun da hızla modernleşen ülkemizde toplumsal cinsiyet rollerinin değişime uğradığı ve üniseks yaşam tarzlarının arttığı ipucunu verdiğini söyleyebiliriz. Giyim- kuşam ve takılar, bütün olarak bir kültür ürünü olduğu gerçeği noktasında Türk kültürü değişimi de çok hızlı olmaktadır.

Bu çalışmada anket yoluyla görüşlerine başvuru alan erkek deneklerin yarısından fazlası, erkeklerle küpenin yakışmayacağını düşünmekle birlikte son derece hoşgörülü bir tavır takınarak isteyen erkeğin küpe takabileceğini bunda bir problem görmediğini ifade etmiştir. Anket yoluyla görüşlerine başvuru alan kadın deneklerin de yarısından fazlası (% 58) genel olarak erkeklerin de küpe takabileceğini ifade etmiştir. Kadınlar genel olarak erkeklerin küpe takmasına karşı hoşgörülü bir tutum takınmakla birlikte partnerlerinin küpe takmasını onaylama oranları (% 48) daha düşüktür. Bu durum kadınların toplumsal değer yargıları konusunda daha muhafazakar bir tutum içerisinde oldukları anlamına gelebilir.

Ebeveynlerin küpe takan çocuklarına verdikleri tepkilerin ilk etapta sert oluşu ancak daha sonra bunu sindirmeye başlamaları; ayrıca ebeveynlerden bir tanesinin veya ikisinin bu durumu nötr karşılama oranlarının çok düşük çıkması da sapkın olarak nitelendirilen bu tür davranışların şimdilerde ebeveynler arasında da kolay kabul gördüğü sonucunu örneklendirmiştir. Kentli ve eğitilmiş ailelerde bu durum daha belirgin olarak gözle çarpılmaktadır.

Deneklerimizin partnerlerinin bu duruma bakışlarını ele aldığımızda ise %24'ünün partnerlerinin küpeyi kendilerine yakıştırdığını, % 44'ünün de küpesine göre değiştiğini ifade ettiklerini görmekteyiz. Küpesine göre tepkileri değişse bile oranları topladığımızda partnerlerinin yüksek oranda bu durumu olumlu karşıladıkları söylenebilir. Bundan hareketle de ikisi arasında cinsiyet rolleri açısından herhangi bir polemik yaşanmadığı tespitine varabiliriz. Toplumsal cinsiyet rollerinin değişken olduğu ve değişen kültürle birlikte cinsiyet rollerinin değişimi de kolay kabul gördüğü kanısını verdiğimiz oranlar da teyit etmektedir.

Ayrıca mülakat yapılan erkekler arasında neredeyse tamamının küpeyi sol kulağa taktığı herhangi bir bilimsel dayanağı olmamakla birlikte toplum içinde erkeklerde sağ kulağa takıldığı zaman gay olarak algılandığı ifade edilmiştir. Bu tutumla ilgili olarak şöyle bir değerlendirme yapılabilir: Tarihte çok çeşitli toplumlarda küpenin özellikle erkeklerde sol kulağa takılmasıyla ilgili bilgiler ile günümüzdeki uygulama arasında bir paralelliğin söz konusu olduğu, bu bağlamda Hz. Muhammed'in de yüzük kullandığı ve yüzüğünü sol elinin serçe parmağına taktığı anlaşılmaktadır.

Küpe takma sebebine gelince "Niçin küpe takıyorsun?" sorusuna % 48 gibi bir oranla deneklerin yaklaşık yarısı "farklı olmak" için küpe taktıklarını ifade etmişlerdir. % 28 oranında da "karşı cinse ilgi uyandırmak" gibi bir nedenle küpe taktıklarını söylemişlerdir. Bu cevaplar doğrultusunda modernleşen toplumda insanların görünürlükleriyle de kendilerini ifade edebilmek, karşı cinse ilişki kurabilmek ve kimlik oluşturabilmek çabası içinde oldukları sonucuna varabiliriz.

Son olarak küpe takan erkeklerin bu duruma karşılık toplumda nasıl bir tepkiyle karşılaştıklarını "Küpenizle herhangi toplu bir ibadete katıldınız mı ve herhangi bir problem yaşadınız mı?"; ayrıca küpe takmalarına karşı çıkanların genellikle kültürel açıdan mı yoksa dini açıdan mı karşı çıktıkları verileri verilmiştir. Deneklerin %32'si küpesiyle toplu bir ibadete katıldığını (Cuma namazı gibi) ancak herhangi bir problem yaşamadıklarını, % 40 gibi bir oranla deneklerin küpelerini çıkarıp katıldıklarını ve % 28'nin de katılıp problem yaşadıklarını ifade ettiği görülmüştür. Küpesini çıkarıp katılanların yaftalanma korkusuyla böyle davrandıkları, "küpeyle katıldım ve problem yaşadım" diyenlerin de herhangi fiziksel bir şiddetle karşılaşmadıklarını ancak kendilerine dalga geçer bir görüntüyle tepki gösterdikleri verilen ifadeler arasında tespit edilmiştir. Karşı çıkışların ise tablo 10'da gösterildiği üzere % 48 gibi bir oranla kültürel, % 24 oranla dini ve % 28 oranla hem dini hem kültürel açıdan olduğu görülmüştür. Dini açıdan karşı çıkanların bu fikrini herhangi dini bir delile dayandırmadan kültüre aykırı olan bir durumun dine de ters olabileceğinin düşünülmesinden hareketle böyle bir tepki verildiği düşünülürse büyük oranda bu duruma kültürdeki cinsiyet rolleri açısından karşı çıktığı söylenebilir.

Sonuç olarak bu araştırmada hızla modernleşen ve önemli bir değişim süreci içinde olan Türk toplumunda insanların modern şartlar içinde geleneksel değerleri, tutum ve davranışları terk edip değişen şartlara uyum sağlamaya çalıştığı görülmektedir. Bunun sonucunda eskiden beri süre gelen geleneksel yaşam tarzları ve toplumsal cinsiyet rolleri de hızla değişime uğramaktadır.

Çalışmada elde edilen veriler doğrultusunda bu konuda araştırma yapacaklar için aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

Farklı eğitim düzeyindeki öğrencilerin toplumsal cinsiyet görüşleri saptanarak, öğrencilerin aldıkları eğitimin öğrenciler üzerindeki etkisi incelenebilir.

Kırsal ve kentsel bölgelerdeki kişiler karşılaştırılarak, toplumsal cinsiyet görüşleri arasındaki farklılıklar incelenebilir.

Doğu ve batı illerindeki kişiler arasındaki toplumsal cinsiyet görüşleri farklılıkları incelenebilir.

Modernlikle birlikte sapkın davranışların artışı incelenebilir.

Üniseks yaşam tarzlarının sebep ve sonuçları incelenebilir.

KAYNAKÇA

- ACKER, Joan (1992); "From Sex Roles to Gendered Institutions", *Contemporary Sociology*, Vol. 21, No 5, pp.565-569
- AFYONCU, Erhan (2008). "Şah İsmail'i bize Yavuz diye gösterdiler", *Bugün Gazetesi*, 13 Mayıs 2008
- ALKAN, A. Turan (2012). "Son ikaz: Yavuz küpe takmazdı arkadaşlar!", *Zaman Gazetesi*, 19 Şubat 2012
- Ana Britannica Genel Kültür Ansiklopedisi (1994). "Küpe" maddesi, Cilt 20, İstanbul: Ana Yayıncılık
- ATAY, Tayfun (2012). *Çin İşi Japon İşi: Cinsiyet ve Cinsellik Üzerine Antropolojik Değıniler*, İstanbul: İletişim Yay.
- ATEŞ, Süleyman (2008). "Erkeğin küpe takması dinen sakıncalı mı?", *Vatan Gazetesi*, 17 Ocak 2008
- ATKINSON C, Ernest R. (1995). *Psikolojiye Giriş*, çev. K.Atalay ve ark., İstanbul: Sosyal Yayınlar.
- BARDAKÇI, Murat (2010). "Yavuz Sultan Selim'in sandığımız bu resim aslında kimin?", *Habertürk Gazetesi*, 27 Ağustos 2007
- BEÇENE, Maruf (2007). "Unisex (Kokteyl) Hayatlar", *Genç Dergisi*, Ağustos 2007
- BHASİN, Kamla (2003). *Toplumsal Cinsiyet "Bize Yüklenen Roller"*, çev. K. Ay, İstanbul: Kadın Dayanışma Vakfı Yayınları.
- ÇELİK, Celalettin (2002). *Şehirleşme ve Din*, Konya: Çizgi Yay.
- DEMİRBİLEK, Sevda (2007). "Cinsiyet Ayrımcılığının Sosyolojik Açından İncelenmesi", *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, Cilt 44, Sayı 511, s.12-27
- DÖKMEN, Zehra Y. (2006). *Toplumsal Cinsiyet Sosyal Psikolojik Açıklamalar*, İstanbul: Sistem Yay.
- EREN, Hasan ve ark. (1988). *Türkçe Sözlük*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- et-Tirmizi, Ebu İsa Muhammed (t.y.). *Şemâil-i Şerif*, Cilt 1-2, sad. M.Sadık Aydın, 2. baskı, Ankara: Hilal Yay.
- GİDDENS, Anthony (1996). *Mahremiyetin Dönüşümü: Modern Toplumlarda Cinsellik, Aşk ve Erotizm*, çev. İ.Şahin, İstanbul: Ayrıntı Yay.
- GİDDENS, Anthony (2000). *Sosyoloji*, çev. H.Özel, C.Güzel, Ankara: Ayrıntı Yay.
- HIRATA, Helena, F. Laborie, H. Le Doare ve D. Senotier (2009). *Eleştirel Feminizm Sözlüğü*, çev. G. Acar-Savran, İstanbul: Kanat Kitap.
- KAĞITÇIBAŞI, Çiğdem (1979). *İnsan ve İnsanlar: Sosyal Psikolojiye Giriş*, İstanbul: Cem Ofset Matbaacılık
- KİRMAN, M. Ali (2005a). *Din ve Sekülerleşme*, Adana: Karahan Yayınları
- KİRMAN, M. Ali (2005b). "Din ve Eğlence Kültürü", *KSÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Yıl 3, Sayı 6, Temmuz-Aralık 2005, s.17-42
- KİRMAN, M. Ali (2011). *Din Sosyolojisi Terimleri Sözlüğü*, 2. baskı, İstanbul: Rağbet Yay.
- KÖŞKEOĞLU, Aslıhan (2012). "Erkekler, hangi aksesuarı neden takar?", *Zaman Cumartesi*, 21 Nisan 2012, s.4
- MARAŞLI, Sema (2012). "Erkekler kadınlaşıyor mu?", Kaynak: (<http://www.haber7.com/haber/20120417/Erkekler-kadinlasiyor-mu.php>) [17.04.2012]
- Meydan Larousse Büyük Lüğat ve Ansiklopedi* (t.y.), "Küpe" maddesi, Cilt 12, İstanbul: Sabah Yay.
- MISRA, Joya ve Leslie King (2010). "Kadın, Toplumsal Cinsiyet ve Devlet Politikaları", *Siyaset Sosyolojisi*, Ankara: Phoenix Yay. s.571-593
- ÖZKARDEŞLER, Batuhan (2008). "Tarihin büyük küpe yalanı", *Bugün Gazetesi*, 13 Mayıs 2008
- ÖZKÖK, Ertuğrul (2006). "Küpeli erkek rahatsız eder mi", *Hürriyet Gazetesi*, 15 Mart 2006
- PAKSOY, Kadir (2005). "Hz. Peygamber'in Yüzüğü ve Mührü", *Bilimname*, Yıl 3, Sayı VII-1, s.105-115
- PALA, İskender (2007). "Kılıcımızın Yaltırığı", *Zaman Gazetesi*, 11 Aralık 2007

SCOTT, Joan W. (2007). *Toplumsal Cinsiyet: Faydalı Bir Tarihsel Analiz Kategorisi*, (Çev. Aykut Tunç Kılıç), İstanbul: Agora Kitaplığı.

TOKER, Müge Erdoğan (2010). *Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Medya Okuryazarlığının Rolü*, Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi, Ankara: TC Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü.